

AB YANLISI İSKOÇYA’NIN BREXIT SONRASI DURUMU: GELECEKTEKİ MUHTEMEL AB ÜYESİ BAĞIMSIZ İSKOÇYA?

Erdi Kutlu^{1*}

¹ Dr, Bağımsız Araştırmacı, İzmir, Türkiye

^{*}(erdikutluu@gmail.com) Başlıca yazarın mail adresi

Özet – Birleşik Krallık’ı oluşturan dört ülkeden biri olan İskoçya Britanya’nın kuzeyinde yer alan bir özerk siyasi ve idari bölgedir. Güneyde yer alan İngiltere’nin Krallık’taki demografik baskınlığı ile kültürel ve siyasi nüfuzu sebebiyle İskoçya Birleşik Krallık birliği içerisindeki devlet yapılanmasına mesafeli yaklaşmaktadır. 1707 yılındaki Birlik Kanunu sonucunda İngiltere ile birleştiği tarih öncesinde bağımsız olan İskoçya Krallığı, 18.yüzyılın başında İngiltere Krallığı ile Büyük Britanya çatısı altında birleşmesiyle birlikte İskoçya ve İngiltere Parlamentoları da tek bir parlamento altında birleştirilmiştir. İskoçya Parlamentosunun yetkilerinin de aktarıldığı tek meclis olan Büyük Britanya Parlamentosu kurulmuştur. Birlik kanunundan günümüze gelen merkezi, tek meclisli siyasi yapı, yetki devri-devolution adı verilen sistemin 1970’lerde ve 1990’larda İskoçya’da bölge parlamentosunun kuruluşuna izin veren referandum dönemlerine kadar sürmüştür. 2016’daki referandumda nüfus olarak İngiltere baskın Birleşik Krallık’ta çıkan Brexit kararı genel sonucunun aksine İskoçya %62 çoğunlukla AB üyeliğinde kalınmasını desteklemiştir. Brexit bağlamında İskoç ulusal sorunun alevlenmesi İskoçya’nın Birleşik Krallık’ın bir parçası olmasından ve topyekün ayrılık gerçekleşmesindedir. AB’de kalmayı önemli çoğunlukla destekleyen İskoçya İngiltere’nin nüfus olarak ezici baskın olduğu İngiliz popülizm ve milliyetçiliğinde gerçekleşecek Brexit sonrası Birleşik Krallık yerleşik düzenini kabul etmemektedir. İskoçya’yı yöneten İskoçya Ulusal Partisi(SNP) İskoçya bağımsızlık referandumu için Anayasal koşul olan Birleşik Krallık hükümeti ve parlamentosundan onayın çıkması gerektiğini ifade etmiştir. İskoçya Birinci Bakanı Nicola Sturgeon yakın zamanda gerçekleşebilecek bağımsızlık referandumunda İskoçya’nın bağımsızlığa ulaşması durumunda İskoçya’nın AB üyesi olarak Avrupa entegrasyonunda yer almak istediğini bildirmiştir. Bu açıdan AB’yi bölen ve küçülten bir süreç olarak Brexit yeni bir bölünmeye Birleşik Krallık’ın parçalanması ile meydan verebilir ve AB’nin eski üyesinin bir bölgesini içerecek şekilde yeniden büyümesi şeklinde bir sürece evrilme ihtimalini barındırmaktadır. Avrupa’da yeni bir düzen yaratan Brexit, Birleşik Krallık’ta ve AB entegrasyonunda yeni muhtelif gelişmeler meydana getirebilecek siyasi ve iktisadi sonuçlar barındırmaktadır.

Anahtar Kelimeler – Avrupa Birliği, Brexit, Devolution, İngiltere, İskoçya, İskoç Ulusal Sorunu, SNP.

I. GİRİŞ

Birleşik Krallık’ı oluşturan dört ülkeden biri olan İskoçya Britanya’nın kuzeyinde yer alan bir özerk siyasi ve idari bölgedir. Güneyde yer alan İngiltere’nin Krallık’taki demografik baskınlığı ile kültürel ve siyasi nüfuzu sebebiyle İskoçya Birleşik Krallık birliği içerisindeki devlet yapılanmasına

mesafeli yaklaşmaktadır. 1707 yılındaki Birlik Kanunu sonucunda İngiltere ile birleştiği tarih öncesinde bağımsız olan İskoçya Krallığı, 18.yüzyılın başında İngiltere Krallığı ile Büyük Britanya çatısı altında birleşmesiyle birlikte İskoçya ve İngiltere Parlamentoları da tek bir parlamento altında birleştirilmiştir. İskoçya Parlamentosunun

yetkilerinin de aktarıldığı tek meclis olan Büyük Britanya Parlamentosu kurulmuştur. Birlik kanunundan günümüze gelen merkezi, tek meclisli siyasi yapı, yetki devri-devolution adı verilen sistemin 1970'lerde ve 1990'larda İskoçya'da bölge parlamentosunun kuruluşuna izin veren referandum dönemlerine kadar sürmüştür (Trench,2007). 1978'de yapılan ilk kez devolution adı verilen yetki devrini içeren referandumda Birleşik Krallık Parlamentosu'ndan yetki aktarımını içeren haklar İskoç halkı tarafından onaylanmış ancak kabul oyları kanunen İskoçya genel seçmen sayısının%45'ini geçmediği için yeterli çoğunluk engeline takılmıştır. 1997 yılında yapılan yetki devri referandumunda halk %70'den fazla oyla İskoçya Parlamentosu'nun kurulmasını desteklemiştir.

II. AVRUPA BİRLİĞİ ve İSKOÇYA SORUNU

Birleşik Krallık içerisindeki İskoçya ulusal sorunu esasen tarihi, kültürel ve siyasi bir sorundur. Dünya savaşları sonrasında Avrupa'da öncelikle belirli sektörlerde ulusüstü yetki paylaşımını getiren Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun kurulması Avrupa'da milliyetçi ihtirasların söndürülmesini hedeflemiştir. 1973'de Birleşik Krallık'ın AET üyeliği ile birlikte AB çatısına devredilen haklar ile birlikte İskoçya sorunu nötr hale dönüşmüştür. İrlanda Cumhuriyeti'nin bağımsızlığı sonrasında Büyük Britanya ile İrlanda Adasındaki Kuzey İrlanda'daki yetkilerin tek bir çerçevede Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Krallığı olarak yeni devlet çatısına aktarıldığı ilk modern dönem 20. yüzyıldır. İdari, siyasi ve iktisadi açıdan yeni bir devrin ve dönemin kapılarını açan ve İskoçya'da önemi etkiler yaratan Birleşik Krallık'ın günümüzdeki adı Avrupa Birliği olan 1973 yılında başlayan Avrupa Ekonomik Topluluğu üyeliğinin İskoç ulusal sorununu nötrleştiren etkisi olmuştur (European Commission, 2017). Bu sebeple Birleşik Krallık'ın AB'ye üye olduğu 1973-2020 arası dönemin olumlu etkileri İskoçya'nın Birleşik Krallık yapısı içinde kalmasını destekleyici bir ortam yaratmıştır. Bu dönem İngiliz milliyetçiliğinin ortak AB hakları ile dengelendiği bir zaman dilimine karşılık gelmiştir.

21 Yüzyılda İskoç ulusal sorunu önemli gelişmelere gebe olmuştur. İskoçya 2014 yılında Birleşik Krallık'tan bağımsızlık kazanmayı içeren referanduma gitmiş ve bağımsızlık referandumunda %55 oyla Birleşik Krallık ile birliğe destek kararı çıkmıştır. Ancak 2014 referandumunda İskoç ulusal sorunu ile ilgili

tartışmaları yakın dönemde azaltabilecek karar çıktıktan bir yıl sonra 2015 yılındaki genel seçim öncesinde Muhafazakar Partili mevcut Birleşik Krallık hükümeti tarafından tekrar iktidar olunması halinde AB'den ayrılık referandumu düzenleneceğine ilişkin seçim manifestosu ilan edilmiştir. 2015 seçimlerini Muhafazakar Parti'nin kazanmasıyla akabinde alınan karar gereği düzenlenen Birleşik Krallık'ın 2016 tarihli AB'den ayrılma (Brexit) referandumunda çıkan ayrılma neticesi İskoç ulusal sorununa ilişkin tartışmaların yeniden alevlenmesine sebep olmuştur. 2016'daki referandumda nüfus olarak İngiltere baskın Birleşik Krallık'ta çıkan Brexit kararı referandumun genel sonucunun aksine İskoçya %62 çoğunlukla AB üyeliğinde kalınmasını desteklemiştir (Mcharg and Mithchell, 2017). Brexit bağlamında İskoç ulusal sorunun alevlenmesi İskoçya'nın Birleşik Krallık'ın bir parçası olmasından ve topyekün ayrılık gerçekleşmesindedir. AB'de kalmayı önemli çoğunlukla destekleyen İskoçya İngiltere'nin nüfus olarak ezici baskın olduğu İngiliz popülizm ve milliyetçiliğinde gerçekleşecek Brexit sonrası Birleşik Krallık yerleşik düzenini kabul etmemektedir.

İskoçya Birinci Bakanı ve Birleşik Krallık Parlamentosunda İskoçya'yı temsil eden İskoç Ulusal Partisi(SNP)'nin lideri Nicola Sturgeon Brexit ile birlikte katı Brexit uygulamasını içeren tam egemen Londra'nın himayesinde alınacak idari ve siyasi yapılanma içerisinde yer almak istemediklerini ve yeni bir İskoçya Bağımsızlık referandumu yapılması gerektiğini belirtmiştir. Yeni bir İskoçya bağımsızlık referandumu için Anayasal koşul olan Birleşik Krallık hükümeti ve parlamentosundan onayın çıkması gerektiğini ifade etmiştir(Mcharg, 2016). Nicola Sturgeon yakın zamanda gerçekleşebilecek bağımsızlık referandumunda İskoçya'nın bağımsızlığa ulaşması durumunda İskoçya'nın AB üyesi olarak Avrupa entegrasyonunda yer almak istediğini de bildirmiştir(Macwhirter, 2018). Bu açıdan AB'yi bölen ve küçülten bir süreç olarak Brexit yeni bir bölünmeye Birleşik Krallık'ın parçalanması ile meydan verebilir ve AB'nin eski üyesinin bir bölgesini içerecek şekilde yeniden büyümesi şeklinde bir sürece evrilme ihtimalini barındırmaktadır. Avrupa'da yeni bir düzenin baş müsebbibi olabilecek Brexit Birleşik Krallık'ta ve AB entegrasyonunda yeni gelişmeler meydana getirebilecek siyasi ihtimal ve potansiyelleri ihtiva

ettiğinden Avrupa ölçeğinde yeni etkiler yaratmayı sürdürecektir, gelecekteki tartışmalar bu minvalde ilerleyecektir.

III. BREXİT SONRASI İSKOÇYA'NIN SİYASİ VE İDARİ GELECEĞİ: MUHTEMEL BAĞIMSIZLIK VE AB ÜYELİĞİ

İskoçya'nın siyasi, idari ve iktisadi geleceği 31 Ocak 2020'de Brexit sürecinin gerçekleşmesi ile birlikte yeni bir boyutta tartışılmaya başlanmıştır. Brexit İskoçya için iki süreç öngörmektedir. Brexit referandumunda büyük bir çoğunlukla AB'de kalma kararı veren İskoçya yetki devri olsa dahi önemli yetkilerin Londra'da merkezi hükümet bünyesinde toplanmasını öngören siyasi yapılanma içerisinde olmak istememektedir((Mcharg and Mithchell, 2017). Londra hükümeti tam yetki ve egemenlik gayesiyle AB'den katı Brexit ile ayrılma politikası güderken yeni dönemde İskoçya'ya önemli yetki devri sağlayarak merkezi egemenliğinde kısıtlamaya gitmesini beklemek pek olası görünmemektedir. İskoçya'yı temsilen Londra Parlamentosunda bulunan SNP lideri Nicola Sturgeon çeşitli platformlarda yaptığı açıklamalarda İskoçya halkının AB ile üyelikten yana olduğunu ifade etmiş, Birleşik Krallık'ı AB kural ve uygulamalarından tamamen koparacak katı Brexit uygulamasına karşı olduklarını ifade etmiştir (Deerin, 2017). İskoç halkı da referandumda bu durumu tasdiklemiştir. Bu sebeple Brexit referandumundan önce farklı koşul ve şartlarda gerçekleştirilen 2014 İskoçya Bağımsızlık referandumu anlamını yitirmiş, Britanya'nın siyasi yapısını bir bütün olarak etkileyecek ve yeniden dizayn edecek Brexit'in ortaya çıkması İskoçya'nın Brexit sonrası yeni dönemde siyasi ve idari geleceğini belirleyebilmesi açısından bağımsızlık referandumunun yeniden gerçekleştirilmesi tartışmalarını başlatmıştır. SNP lideri ve İskoçya Birinci Bakanı Nicola Sturgeon parti politikası olarak bağımsızlık referandumunun gerçekleştirilmesinin ilk öncelikleri olacağını ifade etmiştir(IPPR,2016). İskoçya'nın bağımsızlık referandumu gerçekleştirebilmesi için Londra hükümetinin kabulü gerekmekte sonrasında ise bu durumun Birleşik Krallık meclisince onaylanması gerekmektedir.

İskoçya'nın ana partisi SNP, Brexit sonrasında İskoçya'nın geleceğinin katı ve merkezîyetçi politikalar uygulama niyetinde bulunan Birleşik Krallık yerine daha ademi merkezîyetçi uygulamalar içeren kurumlarda daha fazla söz

hakkına sahip, aynı zamanda ulus devlet olarak bağımsız olabileceği AB yapısında olmasını desteklemektedir. İskoçya'yı yöneten SNP'ye göre üniter yapıya sahip İngiliz egemenliğinin baskın olduğu Birleşik Krallık yapısında bulunmak İskoçya'nın özgürlüğünün kısıtlanması anlamına gelecekken yaklaşık 450 milyon nüfuslu Ortak Pazar içinde özgür, egemen ve bağımsız ülke şeklinde yer almak İskoçya'nın ve Avrupa'nın refahı ve geleceği açısından gereklidir.

Birleşik Krallık'ın AB üyeliğinde bulunduğu dönemde AB'ye devrettiği yetkiler devolution denilen yetki devrinin Birleşik Krallık'taki işleyişini önemsizleştirmiştir. Dolayısıyla 1990'ların sonunda İskoçya'ya gerçekleştirilen yetki devri etkisiz ve önemsiz kalmıştır. Ancak Brexit ile birlikte AB'ye devredilen balıkçılık ve ticaret politikaları başta olmak üzere önemli ulusal alanlar katı Brexit uygulaması ile birlikte Londra hükümetinin yetki alanına girmiştir. AB üyeliğini destekleyen İskoçya'nın hak talebi de burada ortaya çıkmaktadır. Brexit sonrasında devredilebilecek olası yetki alanları ile birlikte Birleşik Krallık'ın siyasi ve idari yasal düzeni belli olduktan sonra İskoçya Birleşik Krallık veya AB arasında tercih yapmak durumunda kalacaktır. Olası yeni referandum ile gerçekleşecek bu süreç Birleşik Krallık'ın geleceğini etkileyebilecektir.

AB İskoçya'nın referandum sonrası bağımsız olması durumunda doğrudan AB üyesi olamayacağını diğer üyelerle adaylık dönemlerinde olduğu gibi AB müktesebatı doğrultusunda gerçekleştirilecek adaylık ve müzakere süreci sonucunda tam üyelik kazanacağına ilişkin ifadelerde bulunmuştur. Bu ifadeler İskoçya'nın bağımsızlığına gölge oluşturan, arada bırakan ve belirsizlik getirirse de AB müktesebatı bunu ön koşul öngörmekte İskoçya'nın devletleşme süreci ile birlikte egemen bir ülke olarak AB müktesebatına uyumunun gerçekleştirilmesini zorunlu kılmaktadır. SNP İskoçya'nın Birleşik Krallık'tan bağımsızlığını kazanmadığı takdirde AB entegrasyonu fikrine karşı biçimde AB'nin dışında kalmayı sürdüreceğini savunmaktadır. Nitekim bu durum AB kurallarını Avrupa'nın genelinde uygulanan kurallar olarak düşündüğümüzde siyasal, ekonomik ve sosyal Avrupa düzeninden İskoçya'nın ayrılması demektir. Ayrıca İskoçya'nın bağımsızlık kazanması AB Tek Pazarına yeniden girişi sağlayabileceği gibi Birleşik Krallık'ın da AB tek pazarına yeniden girişi sağlanabilir, açık sınırlar

rejimi gelecekte tahsis edilebilir. Mevcut durumda Britanya'nın Avrupa'dan farklı biçimde uygulamayı düşündüğü yasal düzenlemeler ve regülasyon farkları yeniden AB kuralları ölçüsünde uyumlu hale gelebilecektir (Keating, 2019).

İskoçya'nın AB üyeliği için gerekli olan bağımsızlığına ilişkin referandumun gerçekleştirilmesinin önünde üç engel bulunmaktadır. Bunların ilki katı Brexit politikası doğrultusunda tam egemenlik savları ile hareket eden iktidardaki Muhafazakar Parti ve yönetimlerinin referandum talebini reddetmesidir. İkincisi SNP'nin savlarının aksine AB üyesi bağımsız İskoçya Birleşik Krallık ile katı sınır uygulamasına girecektir. Birleşik Krallık'tan ayrılıp mevcut kendi sınırları içerisindeki egemen İskoçya'nın iktisadi açıdan zarar görmeyeceği hususu Katı Brexit politikasının varlığında mümkün görünmemektedir. Üçüncü olarak şartların farklı olduğu iddia edilse dahi yakın zamanda bir referandum gerçekleştirilmiş ve destek oranı %45'de kalmıştır. Yakın zamanda gerçekleştirilmiş referandum Birleşik Krallık'ta iktidardaki hükümetin yeni bir referanduma vereceği reddin temel sebebini de oluşturmaktadır.

İskoçya daha önce devolutiona (Mitchell, 2009) uygun olarak bölgesel parlamentoya devredilen çevre, tarım ve sosyal düzenlemeler gibi alanlardaki yetkilerini Brexit sonrasında anayasal güvence çerçevesinde korumak istemektedir. Bu alanlar tam üyelik döneminde ortak AB politikalarını içerdiğinden AB düzenlemelerine uyumlu biçimde İskoçya bölgesel hükümeti ve parlamentosu düzenleyici ve tamamlayıcı kararlar almaktaydı. AB ile Birleşik Krallık arasında gerçekleştirilen çekilme anlaşmasında (withdrawal agreement) yer almayan bu hususlar Birleşik Krallık'ın doğrudan yetkisine bırakılmıştır. Katı Brexit çerçevesinde ortak Pazar ve gümrük birliğinden ayrılacak Birleşik Krallık kendi düzenlemelerini tüm alanlarda gerçekleştirecektir. Geçiş süreci sonrasında oluşturulacak Birleşik Krallık yasal düzenlemelerinde İskoçya bölgesel hükümetine verilecek yetkiler İskoçya'nın bağımsızlık ve AB üyeliği kararında etkili olacaktır.

Birleşik Krallık içerisindeki baskın İngiltere ve azınlık İskoçya'nın Avrupa entegrasyonu ve AB nezdinde uygulamayı düşündükleri farklı politikalar tarafların farklı politik hedeflere sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. İskoçya Avrupa çapında açık sınır politikası ile birlikte gevşek ve esnek AB idari

düzeninde ulusal gücünü daha fazla etkinleştirebileceğini düşünmekte, yumuşak güç yapısı ile paralel geniş AB çatısında yer almak istemektedir. SNP'nin politikası AB içerisinde ortak Avrupa düzenin bir parçası olmaktır. Birleşik Krallık'tan ayrılarak Avrupa ile ilişkiler geliştirmek politik amaç olduğundan Birleşik Krallık'ın geleneksel eski düzenine dayalı siyasi ve idari yapısında kalması zor görünmektedir. AB içerisinde federal düzenlemelerin sürekli karşıtı Birleşik Krallık kendi içerisinde federal düzenlemelere yer verecek politikaları içeren daha fazla yetki devrini İskoçya'ya sağlaması olası değildir. Birleşik Krallık'ın federasyon görüntüsü kazanması kendi tarihsel ve geleneksel politikalarını sürdürme ve AB içerisinde yer aldığı dönemde idari ve siyasi düzenindeki merkezîyetçi ve egemenlik yanlısı tutumuna bakıldığında mümkün gözükmemektedir. AB'yi Brexit ile bölünmeye uğratan benzer sebeplerin Birleşik Krallık birliğini de bozması tekerrür oluşturabilir, AB'nin yeniden prestij ve güven kazanacağı dönemleri meydana getirebilecektir (Douglas-Scott, 2016). AB üyeliği Birleşik Krallık ve İskoçya arasında yetki devri bağlamında siyasi ve idari tartışmaları engellemiş ülke içinde birlikçiler ile milliyetçiler arasındaki tartışmaları hasır altı etmiştir (Keating, 2019). Geçmişte Birleşik Krallık'ın genelinde ve İskoçya'da siyasi elitlerin ortak Avrupa düzeninin parçası olarak AB yapısında yer alınmasını destekleyen konsensüsü İskoçya'nın bağımsızlık isteğinin dile getirilmemesinde önemli etkisi olmuştur.

IV. SONUÇ

Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılık süreci fiili olarak taraflar arasında gerçekleşen çekilme anlaşması esasınca geçiş süreci hükümlerine tabi olarak tarafların aralarında başta ticaret olmak üzere gerçekleştirecekleri ortaklık sonucunda tamamlanmıştır. Çekilme Anlaşması ilk olarak Başbakan Theresa May döneminde gerçekleştirilse de Brexit sürecini nihayete erdirememesi sonucunda yerine geçen ve Brexit sürecini resmi olarak sonuçlandıran Başbakan Johnson döneminde taraflar arasında gerçekleştirilmiştir. İskoçya çekilme anlaşmasının hükümleri oluşturulurken müdahil olma ve yetki devri talebini muhafazakar partili iki başbakan döneminde tartışmaya açsa da herhangi bir sonuç alınmamıştır. Özellikle Boris Johnson döneminde daha katı Brexit uygulanacağını görülmesi ve Theresa May

döneminde öngörülenin aksine geçiş sürecinin iki yıldan bir yıla indirilmesi ve İrlanda Cumhuriyeti ile Kuzey İrlanda arasında uygulanacak gümrük uygulamaları konusunda Kuzey İrlanda Parlamentosuna Brexit sonrasında yetki devri sağlanması İskoçya'nın ana partisi SNP ve Birinci Başbakanı Nicola Sturgeon'un İskoçya'nın Birleşik Krallık'tan ayrılarak AB'ye dahil olması politikasını pekiştirmiştir. Nitekim Brexit sonrasında İskoçya Parlamentosuna Kuzey İrlanda'nın aksine herhangi bir yetki devrinin gerçekleşmemiş olması SNP'nin öncelikle Birleşik Krallık'tan bağımsızlık ve akabinde bağımsız İskoçya olarak AB'ye dahil olma girişim ve politikalarının yoğunlaşmasını beraberinde getirmiştir. İskoçya katı Brexit ile birlikte merkezi bir Birleşik Krallık birliği içinde yer almak yerine ademi merkezîyetçi ve yetki devrinin sağlandığı Avrupa kıtasının büyük bölümünde ekonomik ve siyasi entegrasyon sağlayan ve derinleştirilmesi hedeflenen AB içerisindeki siyasal yapıya dahil olmak istemektedir. Bununla ilgili olarak Nicola Sturgeon 2014 yılında gerçekleşen bağımsızlık referandumu döneminde var olan şartların değiştiğini birçok platformda ilan ederek Brexit referandumunda AB'de kalma kararı veren İskoçya'ya Birleşik Krallık'tan ayrılma hakkını içeren yeni bir referandumun Brexit sonrası dönemin yeniden inşa edilmesi açısından gerekli olduğunu belirtmiştir. Katı Brexit uygulamaları başlamadan önce geçiş süreci döneminin bitimi olan 2020 sonuna kadar referandum kararının alınması için SNP hedef belirlemişti. Boris Johnson'ın Birleşik Krallık'ta tek başına iktidara gelmesini sağlayan 12 Aralık 2019 seçimlerinde 'Brexit'i gerçekleştirilelim' kampanyası karşısında SNP 'İskoçya'nın geleceği İskoçya'nın ellerinde olmalı' seçim kampanyası ile İskoçya'da bulunan seçim bölgelerinde Birleşik Krallık Parlamentosu'ndaki 59 sandalyenin 48'ini kazanarak önemli başarı elde etmiştir. Nüfus açısından İngiltere baskınlığı içerisinde kazanılan genel seçimde Boris Johnson Brexit gerçekleştirecek çoğunluğu elde ederken İskoçya ise bağımsızlık ve AB'de kalma yönünde kampanya yürüten SNP'yi desteklemiştir. Bu sonuçlar Birleşik Krallık'ta İngiltere ve İskoçya'nın gelecekte Birleşik Krallık birliği dışında kendi yollarını seçebilme ihtimalini arttırmıştı. İskoçya Parlamentosu da bağımsızlık referandumunun önünü açacak kararı almış ancak Birleşik Krallık'taki muhafazakar parti hükümeti ve

öncelikle Başbakan Boris Johnson ve günümüze kadar gelen sonraki başbakanlar bu talebe halihazırda referandumun yakın zamanda gerçekleştirildiğini belirterek olumsuz yaklaşmıştır. Birleşik Krallık hükümeti ve parlamentosunun onayı olmaksızın İskoçya'nın bağımsızlık referandumunu gerçekleştirmesi resmi ve hukuki tanınabilirliği olamayacağından gerçekçi değildir. Bu sebeple SNP bağımsızlık talebini daha güçlü bir biçimde dile getirebilmesi açısından 2021 yılında gerçekleşecek İskoçya Parlamentosu seçimlerinde büyük bir çoğunluk ile iktidar olmayı hedeflemiştir. SNP 2021 seçimlerinde 2016'ya göre bir sandalye fazla kazanmış parlamento çoğunluğuna erişmeyi bir sandalye ile kaçırmıştır. Sonuçlar SNP'nin dördüncü dönem üst üste İskoçya siyasetindeki etkisini pekiştirmiştir(BBC,2021). Bu sebeptir ki SNP' nin resmi görüşleri İskoçya'nın Birleşik Krallıkla olan ilişkilerine yön vermektedir. İskoçya'nın AB üyeliği olası bağımsızlık referandumunda ayrılık kararı çıkması ve Birleşik Krallık ile anlaşmalı ayrılık hükümleri tamamlandıktan sonra tartışılmaya başlanacaktır. Müktesebat uyumu tamamlandıktan sonra İskoçya'nın AB üyeliği İrlanda Cumhuriyetinin üyeliğine benzer süreçlerle gerçekleşecektir. İrlanda'nın Kuzey İrlanda özelinde Birleşik Krallıkla sürdürülen ilişkisindeki AB varlığı benzer biçimde İskoçya- Birleşik Krallık ilişkilerinde kendisini gösterebilecektir.

KAYNAKLAR

1. M. Keating, *Scotland in Europe: Future Prospects*, The Future of Europe: Disruption, Continuity and Change, Ed. K. Hughes, Scottish Centre on European Relations Report,2019.
2. P. Sim, *Scottish election 2021: Results in maps and charts*,9 May 2021, BBC, <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-57028315> (17.01.2023).
3. Nicola Sturgeon, Speech on Scotland and Europe, IPPR Scotland, 25 Jul 2016 – Reported in The Scotsman.
4. I. Macwhirter, *Get set for an all-or-nothing constitutional power struggle*, The Herald, 18.04.2018, <https://www.heraldscotland.com/opinion/16165876.iain-macwhirter-get-set-all-or-nothing-constitutional-power-struggle/> (05.01.2023).
5. C. Deerin, *Sturgeon's Scottish referendum dilemma* In a candid interview, the First Minister discusses Theresa May's coldness, Brexit and tax rises – and why she doesn't know when a second referendum will be held, The New Statesman, 20.09.2017, <https://www.newstatesman.com/politics/2017/09/interview-nicola-sturgeons-scottish-referendum-dilemma> (01.03.2023).
6. European Commission, *The Impact of the United Kingdom's withdrawal from the European Union on Scotland, Wales and Gibraltar*, In depth Analysis for the AFCO Committee, 2017.

7. A. McHarg and J. Mitchell, *Brexit and Scotland*, The British Journal of Politics and International Relations, SAGE, 2017, Vol. 19(3).
8. A. Trench, *Washing dirty linen in private: the processes of intergovernmental relations and the resolution of disputes*, A. Trench (ed.) Devolution and Power in the United Kingdom, Manchester: Manchester University Press, 2007.
9. J. Mitchell, *Devolution in the United Kingdom*, Manchester: Manchester University Press, 2009.
10. A. McHarg, *The constitutional case for independence*, A. McHarg, T. Mullen and A. Page et al. (eds) The Scottish Independence Referendum: Constitutional and Political Implications. Oxford: Oxford University Press, 2016.
11. S. Douglas-Scott, *Scotland, secession and the European Union*, A. McHarg, T. Mullen and A. Page, et al. (eds) The Scottish Independence Referendum: Constitutional and Political Implications. Oxford: Oxford University Press, 2016.